

**ИВАН ДАВИДКОВ**  
**МАЙСТОРИТЕ НА ЦИГУЛКИ**

[chitanka.info](http://chitanka.info)

Има стихотворения, които се раждат трудно. Ако погледнете черновите им, ще видите как думите са се бъртали помежду си и са огазвали белия лист така, както есен овните на каракачаните огазват в двубоя си планинските пасища. Такива стихотворения, подир усилията на автора и в зависимост от неговия опит, могат да станат добри, но те винаги ще приличат на прекроявани дрехи.

Друг път стихотворението се появява неочаквано. Зазвучава първия стих, в мелодията му се оформя метафора, тя повежда след себе си друга, мисълта споява в едно цяло тия поетични образи и творбата — в първоначалния си вид — е готова. Ако попитате някой поет, той ще ви каже, че такива творчески състояния, когато авторът има усещането, че някой му диктува, са редки. Но именно в такива моменти се раждат най-хубавите творби.

Колкото и да е сполучливо едно стихотворение, в първия си вариант то прилича на мраморна скулптура, вече оформена от длетото, но с ръбове и издатини, които трябва да се моделират с по-тънко длето, с по-съсредоточено вглеждане в изваянието.

Поправянето на една творба е твърде деликатна работа. Това не е механично заменяне на вече написаното с по-колоритни думи, търсени в речника, за да се обогати езика на произведението, или с новоизмислени ефектни образи — това е повторно преживяване на вече сътвореното, при което звуците и метафорите намират своя фокус. Имам правило никога да не поправам стихотворение, ако вече съм изстинал от него и не мога да се върна в атмосферата му. Какво е важно при поправките? Да се стремим на всяка цена с тях да повишим художественото ниво на творбата. Как? Като отстраним най-напред всичко, което е излишно. Думите и мислите да са плътно споени, както тухлите в стената. След това да се вслушаме в неговата музика. Ако куплетите звучат еднообразно със своите стихотворни размери, да създадем по-богато звучение на оркестъра чрез паузи, чрез удължавания или скъсявания на стиха, чрез рефрени или повторения на думи, които поставят своите ритмични и смислови ударения. Но всичко това трябва да се прави с много тънко чувство, защото стихотворението е като пеперуда — пипаш ли го с невнимателни ръце, целият прашец от крилцата ще остане по пръстите ти.

Поправките не винаги спират, когато творбата вече е напечатана в книга. Едни автори — не бих казал, че те са най-взискателните —

когато подготвят избрани произведения, включват в тях стихотворенията си без поправки — такива, каквито са публикувани за пръв път. Те защитават позицията, че читателят, пред когото се представят и със слаби, предимно ранни творби, трябва да знае как са се развивали. Други поети, когато започнат такъв подбор, внимателно оглеждат и подреждат цялото си стопанство. Те поправят основно най-вече ранните си стихове, като оставят в първоначалния му вид само някой ярък поетичен образ, дообогатяват метафоричната система на другите творби, съкращават излишното, понякога твърде безпощадно, и когато зачетем такава книга, имаме усещането за един цялостен художествен свят, в който различните периоди на твореца са оставили своите пулсации.

Едно лято работех в Берковица над нова книга. Бях взел със себе си томове на любими поети, които препрочитах в следобедните часове. Сред тях беше и един том със стихове на Пастернак от „Библиотека на поета“. Много пъти съм чел този автор, обичам неговата сложна, многопластова, необичайна с образните си открития поезия. Ранните стихове на поета ме учудваха с това, че, макар писани от юноша, звучаха като съвсем зрели творби. Дали този поетичен вулкан бе избухнал така още в ранните творчески години на поета? Истината ми разкриха подробните бележки и коментари към тома. Там беше разказана историята на редица стихотворения и бяха показани различните им редакции. Зачетох се с увлечение в тия бележки, започнах да сверявам окончателния вид на стихотворенията с техните варианти, гледах какво очиства авторът от творбата си, какво подсилва в нея, какво добавя.

Имах усещането, че един голям майстор на цигулки ме е допуснал в своята работилница и ми е позволил да надникна в най-съкровениите тайни на неговото изкуство: да видя как дълбае корубата, как опитва с нокът звучението ѝ, как тънко полага тайнствения лак, който после ще даде душа на звуците...

28 септември 1989

# ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

**МОЯТА БИБЛИОТЕКА**



<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.